

FORSVAR FOR NATUREN

NØRRE UTTRUP ØVELSESPLADS

EVALUERING AF DRIFTS- OG PLEJEPLAN **2008-2022**

Titel:	Nørre Uttrup Øvelsesplads, Evaluering af Drifts- og Plejeplan 2008-2022	Fotos:	Michael Sand og Henrik Olsen
Udgivelse:	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, 2015	Layout og produktion:	Rosendahls a/s
Udarbejdelse:	Dansk Natur Rådgivning og NIRAS A/S, Pernille Brandt Poulsen	ISBN:	978-87-92898-63-0
Kvalitetssikring:	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Henrik Olsen og Margit Buhl	Internetversion:	Evalueringen samt DPPL kan findes i elektronisk format på www.forsvaret.dk
Godkendelse:	Chef for Rådgivningsafdelingen, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse Boie Skov Frederiksen		

INDHOLD

1. RESUMÉ	4	5. AKTIVITETER	21
2. INDLEDNING	6	5.1 Rydning	22
3. EVALUERING AF AKTIVITETER	8	5.2 Slåning	22
3.1 Militæranvendelse	9	5.3 Beplantning	23
3.2 Naturbeskyttelse	10	5.4 Fortidsminder	23
3.3 Publikumshensyn	14	5.5 Invasive arter	23
3.4 Gennemførte aktiviteter ud over drifts- og plejeplanens anvisninger	15	5.6 Andet	24
4. OPSUMMERING AF STATUS	17	5.7 Publikum	24
4.1 Militæranvendelse	18	6. REFERENCER	25
4.2 Naturbeskyttelse	18	7. BILAG	26
4.3 Publikumshensyn	20	7.1 Aktivitetskort	26
4.4 Gennemførte aktiviteter ud over drifts- og plejeplanens anvisninger	20		

1. RESUMÉ

Drifts- og plejeplanen for Nørre Uttrup Øvelsesplads 2008-2022 er gennemgået og evalueret med henblik på at identificere tiltag, der er gennemført, samt tiltag der helt eller delvis mangler gennemførelse.

Foreskrevne aktiviteter for øvelses- og uddannelsesmæssige forhold på terrænet er udført. Der er bl.a. etableret en bjærgningsgrav i terræn, og et nyt nærkamphus er opført som beskrevet i drifts- og plejeplanen. Der er desuden etableret nye p-pladser, vaskehaller mm. på kaserneområdet op mod Østre Plantage. Herfra er der også etableret en ny forbindelsesvej til Trekanten via Skovvej og en mindre bevoksning.

De åbne arealer var ved indgangen til planperioden præget af kraftig tilgroning i krat, som var til gene for både øvelsesaktiviteter og for områdets naturkvalitet. Dette er der blevet rettet op på bl.a. ved en førstegangspleje i 2007, hvor der blev udført knusning af bevoksninger med tjørnekrat på ca. 60 ha slette- og overdrevsarealer.

Denne indsats er fulgt op med en årlig pleje bestående af slåninger, både på de ryddede arealer samt de øvrige slette- og overdrevsarealer. Således fremstår de åbne naturtyper i dag med en kort vegetation, og de er kun i meget begrænset omfang præget af buskopvækst. Det afslåede materiale fjernes dog ikke, som det er foreskrevet i drifts- og plejeplanen.

Vestre Plantage indeholder bl.a. områder med naturtypen indlandsklit. Indlandsklitter er et åbent kuperet terræn med spredte bevoksninger, og det er en naturtype, der ønskes bevaret. Området er under tilgroning, og det har ikke haft nogen fokus i planperioden.

Skovdriften er i planperioden overgået til principperne om naturnær skovdrift. Der er i denne forbindelse foretaget en lokalitetskortlægning af terrænet i år 2010, og der er udlagt skovudviklingstyper på basis heraf. Drifts-tiltag udføres ved funktionsudbud.

Forsvarsministeriets interne jagtorganisation er nedlagt i år 2012, og vildtplejen er ophørt. Jagten på Nørre Uttrup Øvelsesplads udlejes ikke.

Nørre Uttrup Øvelsesplads indeholder tre vådområder. De er i drifts- og plejeplanen oprindeligt angivet som en prioriteret indsats. Det er senere hen besluttet at ophøre med pleje af vådområderne, da det af flysikkerhedsmæssige årsager (indflyvningsrute til Flyvestation Aalborg) ikke er forsvarligt at vedligeholde områder, som kan tiltrække fuglevildt.

Der er opsat informationstavler ved indfaldsveje med oplysninger om ordensreglement og øvelsesaktiviteter, samt kort over terrænet.

Ud over de aktiviteter der er beskrevet i drifts- og plejeplanen er der bl.a. i år 2010 udarbejdet en ny detailplan for terrænet, som bl.a. indeholder arealer til nye beplant-

ninger og naturlig tilgroning. Indsatserne i detailplanen er alle udførte på nær aktiviteter, som relaterede sig til vildtpleje, herunder intensiverede slåninger og vildtstriber. Der er etableret nyt perimeterhegn gennem Østre Plantage. Endeligt er der etableret en mountainbikerute i terrænet.

Sammenfattende kan det konkluderes, at en stor del af de planlagte pleje- og driftstiltag er gennemført, men visse tiltag af forskellige årsager mangler, f.eks. opsamling af afslået materiale på lysåbne naturarealer. Det skal ses i lyset af, at kun ca. halvdelen af planperioden er gået. Der er dog behov for opfølgning af både metoder og omfang.

Ude i øvelsesterrænet.

2. INDLEDNING

Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner er styret af 15-årige drifts- og plejeplaner. Udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for de enkelte terræner påhviler Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse og sker med henvisning til Bestemmelse om drifts- og plejeplaner (FBE, 2011a).

For Nørre Uttrup Øvelsesplads er der godkendt en drifts- og plejeplan for perioden 1. januar 2008 til 31. december 2022 (Miljøministeriet, et al. 2008). Denne benævnes herefter drifts- og plejeplanen. Kun ca. halvdelen af planperioden er gået, men det er ønskeligt med en evaluering af status for gennemførelsen.

Jævnfør retningslinjerne i drifts- og plejeplanen skal anvendelsen af øvelsespladsen tilgodesee følgende forhold:

- At terrænet er udlagt som militært uddannelsesområde og derfor fortsat skal kunne opfylde forswarets behov for uddannelsesaktiviteter.
- At den militære benyttelse sker under hensyntagen til terrænets landskabelige og biologiske værdier, som i drifts- og plejeplanperioden søges fastholdt og udbygget.
- At den rekreative benyttelse sker i det omfang, det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt og ikke forstyrrer den militære brug, samt er foreneligt med hensynet til de natur- og kulturmæssige værdier.

Disse skal realiseres på baggrund af en række planlagte aktiviteter. Nærværende gennemgang og evaluering af aktiviteter på øvelsespladsen er foretaget med udgangs-

Øvelsesaktivitet på Nørre Uttrup Øvelsesplads.

punkt i den foreliggende drifts- og plejeplans planafsnit, som dækker en 15-årig planperiode.

Nærværende evaluering er gennemført af Henrik Olsen, Dansk Natur Rådgivning, assisteret af Pernille Brandt Poulsen fra NIRAS A/S, kasernemester Lars Korneval og chef for driftsområdet Flemming Rosenskjold samt skovrådgiver Søren Berthold, Dansk Forst Produkt. De tre sidstnævnte har et godt indblik i terrænets nuværende og hidtidige drift og pleje. I forbindelse med nærværende evaluering er der foretaget besigtigelser på terrænet primo år 2012.

Notatets struktur består af et resumé, der kort opridser evalueringens hovedkonklusioner efterfulgt af nærvæ-

rende introduktion. Derefter følger en mere grundig aktivitetsgennemgang af tiltagene i drifts- og plejeplanen. Alle aktiviteter er i notatet opdelt i emnerne militæranvendelse, naturbeskyttelse og publikumshensyn. Inden for hvert emne gøres status over de gennemførte aktiviteter, sammenlignet med det planlagte niveau. Tiltag, der er udført, selv om de ikke er beskrevet i drifts- og plejeplanens anvisninger, er ligeledes inkluderet.

Aktivitetsgennemgangen efterfølges af en opsummering over de forhold, der af forskellige årsager endnu ikke er gennemført, og som mangler, for at drifts- og plejeplanens mål er opfyldt. Notatet munder ud i en systematisk opgørelse af aktiviteter, der skal gennemføres den kommende 5-års periode.

3. EVALUERING AF AKTIVITETER

Metodikken i det følgende er, at handlingsplanen i drift- og plejeplanen 2008-2022 for Nørre Uttrup Øvelsesplads gennemgås i skemaform.

De respektive aktiviteter kategoriseres efter emnerne *militæranvendelse*, *naturbeskyttelse* og *publikumshen-syn*, og der gives en kort beskrivelse af de planlagte aktiviteter. Navneangivelserne svarer til dem, der er anvendt i drifts- og plejeplanen med tilhørende kort. Terræ-

net er inddelt i afdelinger og derunder i litra, og tallene i aktivitetsbeskrivelsen, f.eks. 24a, henviser til disse. For hver aktivitet er der i højre kolonne en kort beskrivelse af status for gennemførelsen af aktiviteten samt en konklusion fremhævet med **fed**. Drifts- og plejeplanen angiver en prioritering af indsatsen i forskellige faser af planperioden. Dette er ikke vægtet i evalueringen, idet der ses på den samlede indsats i planperioden.

Skydeanlæg.

Perimeterhegn under tilgroning.

3.1 Militæranvendelse

Planer og aktiviteter, der primært er begrundet i de militære sikkerheds- og uddannelsesmæssige behov, og retningslinjerne for den øvelsesmæssige indretning af terrænet. Her er tale om terrænændringer, anlæg, øvelsesfaciliteter m.v. med baggrund i bl.a. afsnit 13 i drifts- og plejeplanen: Forsvarets fremtidige ønsker og behov.

Planlagte aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Udførte aktiviteter
Etablering af øvelsesområde til bjærgning.	Afdeling 24a: Der etableres en grav omtrentlig otte meter bred, to meter dyb og halvfjerds meter lang. Graven etableres i et nuværende opkørt bæltepor beliggende sydvest for Gule Hus og Kammedal sø.	Gennemført. Graven er etableret umiddelbart sydøst for vådområde 3. Vådområde 3 er det østligste beliggende vådområde beliggende i afdeling 22.
Etablering af nærkamphus.	Nærkamphuset placeres på bakkedraget syd for Vestre Plantage og Grønne plads, vest for hvor Skansevej møder plantagen.	Gennemført.
Udbygning af feltforhindringsbane.	Den eksisterende feltforhindringsbane udbygges. Under tilbygning tages der hensyn til den nyopdagede gravhøj i umiddelbar nærhed af feltforhindringsbanen.	Gennemført. Feltforhindringsbanen er udbygget, uden at gravhøjen er blevet påvirket og ændret.
Nyt tårn.	Der etableres et nyt tårn, hvor det tidligere Oberst Tårn stod nord for Kammerdal Høj.	Gennemført. Tårnet er etableret i det levende hegn øst for Englænder Plads.
Etablering af brand-, rednings- og miljøuddannelsesplads.	Pladsen etableres øst for Trekanten.	Gennemført.
Etablering af ny parkeringsplads.	Der etableres en 48.000 kvadratmeter stor parkeringsplads i den østlige halvdel af Øster Plantage.	Gennemført. Parkeringspladsen er etableret i år 2007.
Etablering af forbindelsesvej for hjul- og bæltekøretøjer.	Vejen anlægges fra den nye parkeringsplads til Trekanten via Skovvej.	Gennemført.
Ny skov.	Der foretages en lokalitetskortlægning af terræn, og der udlægges skovudviklingstyper.	Gennemført.

3.2 Naturbeskyttelse

Drifts- og plejeplanen foreskriver plejemetoder for skov, overdrev og sletter. Planer og aktiviteter, der primært er begrundet i pleje- og beskyttelse af terrænets naturværdier ses i skemaet nedenfor.

De lysåbne arealtyper som slette og overdrev er angivet med hhv. lys gul og gul signatur på drifts- og plejekortet. Disse slås optimalt hvert år og mindst hvert 3. år. Af hensyn til plante- og dyrelivet bør slåning vente til efter 15. juli, og gerne i mosaikker, så flere vegetationsstadier er til stede samtidig. Opsamling af den afslåede vegetation er vigtig. Særligt på overdrev er bortskaffelse den afslåede vegetation vigtigt for at fjerne næringsstoffer fra disse næringsstoffølsomme naturtyper.

Planlagte aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Udførte aktiviteter
Pleje af overdrev.	På alle overdrevsarealer gennemføres slåning en gang årligt. Slåning skal ske efter 15. juli. Det afklippede materiale fjernes fra arealerne.	Delvist gennemført. Der er gennemført slåning en gang årligt uden opsamling.
	Hvis det vurderes nødvendigt, ryddes overdrevsarealerne for tjørneopvækst med genknuser før slåning.	I 2007 blev 60 ha overdrev ryddet for opvækst af krat.
	Afdeling 16b: Øst for Englænder plads.	Ikke gennemført. Området er under tilgroning af bl.a. tjørn og rynket rose.
	Afdeling 22a: Store overdrevsflader med mange små areal opdelinger.	Gennemført. Området fremstår åbent med lav vegetation.
	Afdeling 23a: Vest for Gammel Hvorupvej - terrænets nord - vestligste hjørne.	Gennemført. Arealet fremstår åbent med lav vegetation.
	Afdeling 24: Store overdrevsområder med mange små enheder.	Gennemført. Området fremstår åbent med lav vegetation.
	Afdeling 25: Store overdrevsflader med mange små enheder.	Gennemført. Området fremstår åbent med lav vegetation.
	Afdeling 26: Sønder Grusgrav mm.	Delvist gennemført. Fremstår åbent med lidt opvækst. Der er et stort øvelsesmæssigt slid på området, som gør det ud for slåning.
Pleje af slette.	På alle slettearealer gennemføres slåning en gang årligt. Slåning skal ske efter 15. juli. Det afklippede materiale fjernes fra arealerne.	Delvist gennemført. Plejen er udført som beskrevet, men der er ikke sket opsamling af det afslåede materiale.
	Hvis det vurderes nødvendigt, ryddes slettearealerne for tjørneopvækst med genknuser før slåning.	Gennemført. Tjørneopvækst blev ryddet i år 2010.
	Afdeling 15: Lille areal i nordvestlige hjørne.	Ikke gennemført. Området fremstår, som om det har været uden pleje i en årrække, da det er under kraftig tilgroning, og mindre træer og buske er veletablerede.
	Afdeling 16: Englænder Plads.	Gennemført. Åbent areal med en kort vegetation.

Planlagte aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Udførte aktiviteter
Pleje af slette.	Afdeling 19: Trekanten.	Gennemført. Åbent areal med en kort vegetation.
	Afdeling 21: Gilsiggård sletten.	Gennemført. Åbent areal med en kort vegetation + med nyetablerede beplantninger under hegn.
	Afdeling 25: Søndre Fælled, sydligste del.	Gennemført. Åbent areal med en kort vegetation.
	Afdeling 26: Søndre Fælled, østlige del.	Gennemført. Åbent areal med en kort vegetation.
Pleje af vådområder.	Kort efter godkendelse af drift- og plejeplanen blev det besluttet at ophøre med pleje af områdets vådområder pga. flysikkerhedsmæssige årsager. Man ønsker ikke, at vådområderne skal tiltrække fugle, som kan udgøre en sikkerhedsrisiko for flyaktivitet, omkring Flyvestation Aalborg.	Ok.
	Vådområde 1 (Voerbjerg sø). Beliggende vest for Gl. Hvorupvej.	Ikke gennemført. Vådområdets bredzone fremstår med pilekrat og søens nærområde fremstår tætbeplantet med rynket Rose.
	Rundt om vådområdet er der bevoksninger af både pil og rynket rose, som skal fjernes.	Ikke gennemført.
	Der etableres en fem meter kørselsfri bufferzone rundt om vådområdet, som markeres med pæle.	Delvist gennemført. Bufferzonen er markeret med spanske ryttere.
	Vådområde 2 (Kammerdal Sø). Beliggende ved det Gule Hus. Vådområdet var i 2006 i fin plejestand.	Ok. Vådområdets bredzone er i dag præget af kraftige pilebuske, hvorved lysindfaldet er reduceret.
	Der etableres en fem meter kørselsfri bufferzone rundt om vådområdet, som markeres med pæle.	Delvist gennemført. Vådområdet er markeret med spanske ryttere.
	Vådområde 3. Beliggende øst for Kammerdals Høj. Vådområdet ryddes for træopvækst i bredzonen. Efter rydning af træopvækst oprenses søen, og der udføres nivellering af søens skrænter, som efter års kørsel i terrænet er blevet stejle.	Ikke gennemført. Vandfladen er gemt helt væk under træ- og buskvækst. Kanterne ned til vandspejl er uændret og stadig stejle.
	Der etableres en fem meter kørselsfri bufferzone rundt om vådområdet, som markeres med pæle.	Delvist gennemført. Der er indført aktivitetsfri zone, men uden afmærkning.
	Efter fjernelse af opvækst etableres der i og omkring vådområderne stendynger. Dyngerne skal fungere som overvintringsplads for vådområdernes fauna.	Ikke gennemført.

Planlagte aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Udførte aktiviteter
Pleje af skov.	Skovdriften, er efter drift- og plejeplanen er vedtaget, overgået til at basere sig på principperne om naturnær skovdrift.	Ok.
	Afdeling 8b og 8e, 11d samt 18h og 19c er fortsat udlagt til urørt skov.	Ok.
	Der udføres kulturpleje af de nyanlagte skovbevoksninger, som er etableret efter det store stormfald inden planperiodens start.	Ikke gennemført.
Pleje af fortidsminder og kulturhistoriske spor.	Sten og jorddiger i og omkring området betragtes som fredede og skal fremgå på kort over området.	Ok.
	Afdeling 16b: Prydhøj med dysse. Fortidsmindet er beliggende øst for Englænder Plads. Fortidsmindet er beliggende på en kunstig græsklædt høj i et overdrevs-området, som er under tilgroning af tjørn. Den kunstige høj ryddes for opvækst, således at den kun fremstår græsklædt.	Ikke gennemført. Højen er næsten forsvundet i et buskads af rynket rose.
	Afdeling 6e: Mindesten for C. Nielsen, som var grundlægger af plantagen. Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen fremstår i fin stand.	OK. Mindestenen er blevet skubbet ca. 10 cm, muligvis ved en påkørsel. Stenen står stadig på sin sokkel, som er lettere beskadiget.
	Afdeling 4e: Mindesten for Hvorup Plantage anlagt i år 1885. Mindestenen er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Den er udført i natursten, og den fremstår i fin stand. Stenen hælder bagover og bør rejses op.	Gennemført.
	Afdeling 1a: Gravhøj beliggende ved Vestre Plantage. Kulturarvsstyrelsen har ophævet fredningen, og der foreligger en aftale med Aalborg Museum om at udføre en arkæologisk udgravning.	Gennemført. Udgravningen er udført, og området indgår nu i feltbanen, og det er uden fredningsmæssige betingelser.
Invasive arter.	Samtlige forekomster af kæmpe-bjørneklo lokaliseres og rodstikkes. Et alternativ til ovenstående er bekæmpelse ved slåning eller opgravning. Der er enkelte spredte forekomster af kæmpe-bjørneklo.	Gennemført. Forekomster af kæmpe-bjørneklo plet-sprøjtes en til to gange om året af entreprenør.
	Forekomster af rynket rose lokaliseres og ryddes.	Ikke gennemført. Der har ikke været nogen indsats for fjernelse af rynket rose. Der er flere steder på området kraftige bevoksninger.
Pleje af indlandsklit.	Afdeling 5b: Indlandsklitten ved Vestre Plantage skal bevares. Der sørges derfor for, at klitten ikke vokser til.	Ikke gennemført. Kørsel i området vedligeholder en vis åbenhed. Dele af klitten er dog under tilgroning.

Rynket rose med hyben.

3.3 Publikumshensyn

Planer og aktiviteter, der primært er begrundet i hensynet til offentlighedens adgang til terrænet.

Planlagte aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Udførte aktiviteter
Offentlighedens adgang.	Opsætning af oplysningstavler i Vestre Plantage og ved stien i den sydlige del af området. Opsætningen sker i samarbejde med Aalborg Kommune.	Delvist gennemført. Der er opsat oplysningstavler ved indfaldsveje. Enkelte oplysningstavler er ødelagte og skal genopsættes.
	Der udarbejdes et ordensreglement, som bliver en del af teksten på oplysningstavlerne.	Gennemført. Ordensreglementet er ophængt ved indfaldsveje og p-pladser.
	Udarbejdelse af folder.	Ikke gennemført.
	Ved opførelsen af et nyt tårn, som erstatter det gamle Oberstens Tårn, gives der adgang for publikum.	Gennemført.

Skiltning ved en af indgangene til øvelsesterrænet.

3.4 Gennemførte aktiviteter ud over drifts- og plejeplanens anvisninger

Der er gennemført aktiviteter udover dét, der er beskrevet i drifts- og plejeplanen. Forsvarsministeriets drifts- og plejeplaner løber over 15 år, hvilket i forhold til visse driftsaktiviteter er relativt langsigtet. Derfor vil der ofte i løbet af planperioden opstå ideer og forslag til hensigtsmæssige projekter, som ligger uden for planens konkrete virkemidler, men som støtter planens langsigtede mål. Der kan også opstå nye, ubehandlede problemstillinger, f.eks. invasive arter. Følgende er en gennemgang af de vigtigste emner og tiltag, der er gennemført uden at være beskrevet i planen.

Aktiviteter	Aktivitetsbeskrivelse	Status
Militæranvendelse/ naturbeskyttelse Rydning	Der er foretaget rydning af generende træer og buske langs perimeterhegn.	Gennemført.
Militæranvendelse/ naturbeskyttelse Hegn	Der er etableret et nyt perimeterhegn gennem Østre Plantage, fungerende som afgrænsning efter der er etableret P-pladser i afdeling 13 og 14.	Gennemført.
Militæranvendelse Skov	I forbindelse med etablering af P-pladser er der fældet skov i afdeling 14h.	Gennemført. Der er plantet erstatningsskov uden for terrænet.
Militæranvendelse/ naturbeskyttelse Beplantninger mm.	Der er i år 2010 udarbejdet en detailplan for området for at forbedre slettelandskabets øvelses- og uddannelsesmæssige kvaliteter. Detailplanen fremgår af figur 1 og inkluderer arealer med nye beplantninger, naturlig tilgroning, slåning i vækstsæson, vildtstriber samt åbne arealer/skovenge.	Gennemført. Se figur 1.
	Afdeling 15b, 21a, 21b, 22a, 22b, 23a, 24a, 25a, 26h og 26e: Områderne er delvist udlagt til naturlig tilgroning.	Delvist gennemført.
	Afdeling 3a, 7a, 9e, 21a og 26h: Nye beplantninger.	Delvist gennemført. Der er etableret beplantninger i afdeling 21a.
	Slåning flere gange i vækstsæson. Se figur 1 for afdelingsnumre.	Delvist gennemført.
	Afdeling 26h: Vildtpleje/etablering af vildtstriber	Ikke gennemført. Vildtplejen er ophørt i år 2012.
Publikumshensyn Mountainbike bane	Der er i år 2011 etableret en mountainbikerute.	Gennemført. Banen benyttes flittigt af områdets mountainbikeryttere. Banen mangler diskret afmærkning.
Naturbeskyttelse Vildtpleje	Vildtpleje er ophørt i år 2012. Jagten udlejes ikke.	Ok.

4. OPSUMMERING AF STATUS

Ovenstående aktivitetsgennemgang har afdækket, hvorvidt de planlagte aktiviteter på Nørre Uttrup Øvelsesplads er gennemført. Endvidere er der identificeret en række problemstillinger, som skal håndteres i de kommende år, for at Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse opfylder drifts- og plejeplanens målsætninger. Disse problemstillinger er kort opsummeret i det følgende med en overordnet evaluering af, i hvor høj grad planen er gennemført.

Overordnet er der på Nørre Uttrup Øvelsesplads udfordringer med at opretholde en lysåben natur på slette og overdrevsarealerne ved årlige slåninger, med opsamling. Især opsamling af afslået materiale har manglet ved den hidtidige drift og skal prioriteres.

Det er desuden vigtigt, at de nyetablerede bevoksninger samt områder udlagt til fri opvækst sikres mod utilsigtede slåninger og intensive øvelsesaktiviteter. Der skal

Kørespor i klitområde.

Øvelseskulisse.

Skovbryn med blandet bevoksning af nål og løv.

således ske afmærkning med pæle i terrænet, og kulturhegn vedligeholdes.

Det vurderes, at de overordnede retningslinjer beskrevet i drifts- og plejeplanen er fulgt. Der er visse plejetiltag, som fortsat mangler gennemførelse. Dette er beskrevet nedenfor. Med hensyn til den rekreative udnyttelse, som skal foregå sikkerhedsmæssigt forsvarligt og uden at forstyrre Forsvarsministeriets brug, er der ikke kendskab til problemer på øvelsespladsen.

4.1 Militæranvendelse

Nørre Uttrup Øvelsesterræn er intensivt benyttet til de militære uddannelses- og øvelsesformål. Dette gælder både i det åbne landskab og i de bevoksede områder.

Generelt er de i drift- og plejeplanen beskrevne tiltag udført som foreskrevet. Der er fortsat enkelte steder, hvor

perimeterhegn mangler at blive ryddet for generende vækst af træer og buske.

Der er usikkerhed om, hvorvidt skelpæle er opdateret. Dette bør tjekkes.

Ang. detailplanen fra år 2010 skal det sikres, at de anførte aktiviteter implementeres i den fremadrettede pleje. Vildtstriber og gentagen slåning i vækstsæson er udgået, da det karakteriseres som vildtpleje. De aktuelle aktiviteter er en del af den 5 års aktivitetsplan, som er nærmere beskrevet i afsnit 5.

4.2 Naturbeskyttelse

Med hensyn til naturbeskyttelse er en del af de planlagte aktiviteter gennemført, mens enkelte mangler udførelse. Dette skal ses i lyset af, at kun knap halvdelen af planperioden er gået. Der er således også aktiviteter

Kørespor i sletteområde.

Spættehul.

som af forskellige årsager ikke er gennemført. De enkelte aktivitetstyper gennemgås nærmere nedenfor.

Pleje af overdrev og sletter

Såvel slette som overdrevsarealer er i dag plejet ved årlig slåning, men uden efterfølgende opsamling af det afslåede materiale. For at leve op til intentionerne i drifts- og plejeplanen om at skabe næringsfattige habitater skal det afslåede materiale fjernes. En løbende fjernelse af næringsstoffer er eneste mulighed for at fremme næringsfattige forhold.

Invasive arter

Der er specielt stor fokus på at bekæmpe kæmpe-bjørneklo, mens andre invasive arter mangler opmærksomhed. Her er der især tale om rynket rose, som er lokalt dominerende. Desuden er der spredte forekomster af gyvel, som ligeledes bør bekæmpes.

Hydrologi

Hvad angår vådområderne er der i dag delvist anvendt spanske ryttere som afmærkning af en fem meter bufferzone. Dette vanskeliggør pleje af vådområdernes bredzone.

Pleje af vådområder er nedprioriteret på baggrund af flysikkerhedsmæssige årsager, og der udføres i dag ingen plejende aktiviteter i og omkring vådområderne. Det anses derfor som tilstrækkeligt med spanske ryttere som afmærkning.

For at konkretisere principperne om naturnær skovdrift anbefales det, at der laves en analyse, af hvorledes den ønskede målsætning gennem brug af principperne om naturnær skovdrift opnås samtidig med, at de militære øvelses- og uddannelsesmæssige mål sikres.

Vådområde med delvist tilgroet bredzone.

4.3 Publikumshensyn

Der er offentlig adgang til Nørre Uttrup Øvelsesplads, når der ikke finder øvelsesaktiviteter sted på terrænet. Der er opstillet informationsstandere ved indfaldsvejene, som viser kort over området samt ordensreglement for offentlighedens færdsel. Enkelte skilte er ødelagte og bør renoveres.

Man kan finde en række oplysninger, der er relevante for besøgende, på Forsvarsministeriets hjemmeside www.forsvaret.dk.

4.4 Gennemførte aktiviteter ud over drifts- og plejeplanens anvisninger

Både af militære-, natur- og publikumsmæssige hensyn er der sket tiltag ud over den planlagte indsats beskrevet i drifts- og plejeplanen.

Det har været nødvendigt at rydde generende buske og træer langs dele af perimeterhegnet. Desuden er der etableret et nyt perimeterhegn i Østre Plantage. Der er i år 2010 udarbejdet en ny detailplan, som bl.a. inkluderede nye beplantninger og naturlig tilgroning.

Der er desuden etableret en mountainbikerute i terrænet. Ruten er i dag afmærket med blå spray, hvilket ikke er en langsigtet løsning, samt det er skæmmende for naturoplevelsen i området. Der skal derfor findes en mere holdbar løsning, evt. ved diskret afmærkning med skilte.

Vildtplejen er ophørt på Nørre Uttrup Øvelsesplads. Jagten udlejes ikke. Skovdriften på terrænet styres fremadrettet ved funktionsudbud, hvor driften sker efter naturnære principper. Der er ikke udarbejdet en ny skovplan, men der er efter anvisninger i drift- og plejeplanen udlagt skovudviklingstyper.

5. AKTIVITETER

I det følgende beskrives de aktiviteter, der skal gennemføres i de kommende 5 år på tabelform. De er ind delt efter driftsform, f.eks. slåning, og listet op efter identitetsnumre (id). Terrænet er inddelt i afdelinger og derunder i litra, og tallene i kolonnen Afdeling og litra, f.eks. 5b, henviser til disse. Hvor det er muligt, er der angivet arealstørrelser (ha) samt en tidsramme for gen-

nemførelse af den pågældende aktivitet. Angivelserne kan tilsvarende findes på det medfølgende aktivitetskort (bilag 7.1).

Det bemærkes, at en række af de beskrevne aktiviteter kan kræve myndighedsgodkendelse, før de kan gennemføres.

5.1 Rydning

Der skal ske rydning på et par lokaliteter, som en del af plejen på øvelsesterrænet.

Rydning: Målsætning naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
1-1	Indlandsklit.	5b	1,3	År 2016 og 2020.	Delvis rydning. En del af indlandsklitten ryddes for træer. Se aktivitetskortet (bilag 7.1). Enkelte fyrretræer efterlades.
1-2	Overdrevet vest for FUT banen.	16b	0,63	År 2016 og 2020.	Delvis rydning. Arealer ryddes for opvækst af buske og træer med undtagelse af hvidtjørn, egetræer og frugttræer.
1-3	Slette ved Jens Gle-rups Vej.	15a og 15d.	2,76	År 2016 og 2019.	Delvis rydning. Området ryddes delvist for buske og træer. Bli-vende arter vælges ved udførelse af rydningen.
1-4	Flere mindre en-heder. Se aktivitetskort (bilag 7.1).		13,17	År 2016 og 2019.	Rydning. Områderne slås ikke og skal derfor sikres mod opvækst af buske og træer. Områderne afmærkes med pæle.
1-5	Fortidsminde - Pryd-høj med dysse.	16b		Årligt.	Rydning. Prydhøjen ryddes for al opvækst, således at den fremstår græsklædt. Højen er tilvokset i bl.a. rynket rose, hvorfor rydningen gentages årligt.

5.2 Slåning

På en række lokaliteter skal der gennemføres slåning af lysåbne naturarealer. Det skal sikres, at der ved slåninger/høslæt efterlades en mosaikstruktur med områder uden slåning af ca. 0,5 ha pr. 10 ha. Disse må ikke være permanente, men lægges nye steder fra år til år.

Slåning: Målsætning militæranvendelse og naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
2-1	Hele terrænets slettearealer.	9e, 16a, 19a, 21a, 25b, 26h.	42,46	Årligt.	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal om muligt ske opsamling af det afslåede materiale. Områder, som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning. Enkelte områder inden for de nævnte litra skal friholdes fra slåning. Se figur 1.
2-2	Hele terrænets overdrevsarealer.	16b, 21b, 22a, 23a, 24a, 25a, 26b.	56,28	Årligt.	Slåning med opsamling. Slåning må først udføres efter 15. juli, og der skal om muligt ske opsamling af det afslåede materiale. Områder, som er udlagt til naturlig tilgroning, friholdes fra slåning. Enkelte områder inden for de nævnte litra skal friholdes fra slåning. Se figur 1.

5.3 Beplantning

Rundt på terrænet er både gamle og nyere kulturhegn, hvoraf nogle kræver tilsyn og andre bør fjernes.

Beplantning: Målsætning militæranvendelse og naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
3-1	Nyetablerede beplantninger syd for Gilsiggård.	21a		Årligt.	Kulturhegn. Hegnet, som omkranser de nye beplantninger, skal efterses og renoveres om nødvendigt.

5.4 Fortidsminder

Flere af området fortidsminder trænger til eftersyn.

Fortidsminder: Målsætning naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
4-1	Mindesten for C. Nielsen, som var grundlægger af plantagen. Beliggende på Hvorup Kirkevej.	6e		Hvert andet år startende i år 2016.	Tilsyn. Mindestenen er udført i natursten og er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Stenen fremstår i fin stand. Renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.
4-2	Mindesten for Hvorup Plantage anlagt i år 1885. Beliggende på Hvorup Kirkevej.	4e		Hvert andet år startende i år 2016.	Tilsyn. Mindestenen er opstillet i en vejrabat langs Hvorup Kirkevej. Den er udført i natursten, og den fremstår i fin stand. Stenen hælder bagover og bør rejses op. Renoveringstiltag gennemføres, hvis der konstateres et behov.

5.5 Invasive arter

Som en del af plejen beskrevet i drifts- og plejeplanen skal invasive arter bekæmpes. Dette gælder i hovedreglen både flora og fauna.

Invasive arter: Målsætning naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivtetsbeskrivelse
5-1	Hele terrænet.			Årligt.	Bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Registrerede forekomster bekæmpes.
5-2	Hele terrænet.			Årligt.	Bekæmpelse af rynket rose. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.
5-3	Hele terrænet.			Årligt.	Gyvel. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.
5-4	Hele terrænet.			Årligt.	Pileurt. Der skal ske en løbende overvågning og registrering af forekomster. Efterfølgende udarbejdes og udføres en systematisk bekæmpelse.

Kig ud over det vestligste vådområde.

5.6 Andet

Andet: Målsætning militæranvendelse og naturbeskyttelse.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
6-1	Skelpæle langs terrænets matrikelgrænse.			Senest år 2017.	Opdatering af skelpæle. Skelpæle, som markerer øvelsespladsen tjekkes og opdateres, hvis der er et behov herfor.
6-2	Kulturhegn på en eller flere lokaliteter.			År 2016.	Kulturhegn skal fjernes. Gamle og udtjente kulturhegn lokaliseres og fjernes.

5.7 Publikum

Som led i publikums færden på øvelsesterrænet bør nedenstående gennemføres.

Publikum: Målsætning publikumshensyn.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
7-1	Mountainbike rute.			År 2016.	Afmærkning. Hele ruten afmærkes for at sikre mod yderligere inddragelse af terræn.
7-2	Folder.			Senest år 2017.	Folder. Der udarbejdes en folder over området, som bl.a. indeholder ordensreglement.

Sletteområde med nye beplantninger.

6. REFERENCER

FBE (2011a): FBE bestemmelse for drifts- og plejeplaner. Bilag 5 til FBEBST 610-6. Tilgængelig på www.forsvaret.dk.

(Miljøministeriet, et al. 2008): Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Forsvarets Bygnings- og Etablissements-tjeneste (2008): Nørre Uttrup Øvelsesplads, Drifts- og Plejeplan 2008-2022. Tilgængelig på www.forsvaret.dk.

7. BILAG

7.1 Aktivitetskort

Kortbilag med oversigt over de planlagte aktiviteter for de kommende 5 år er vedlagt bagerst.

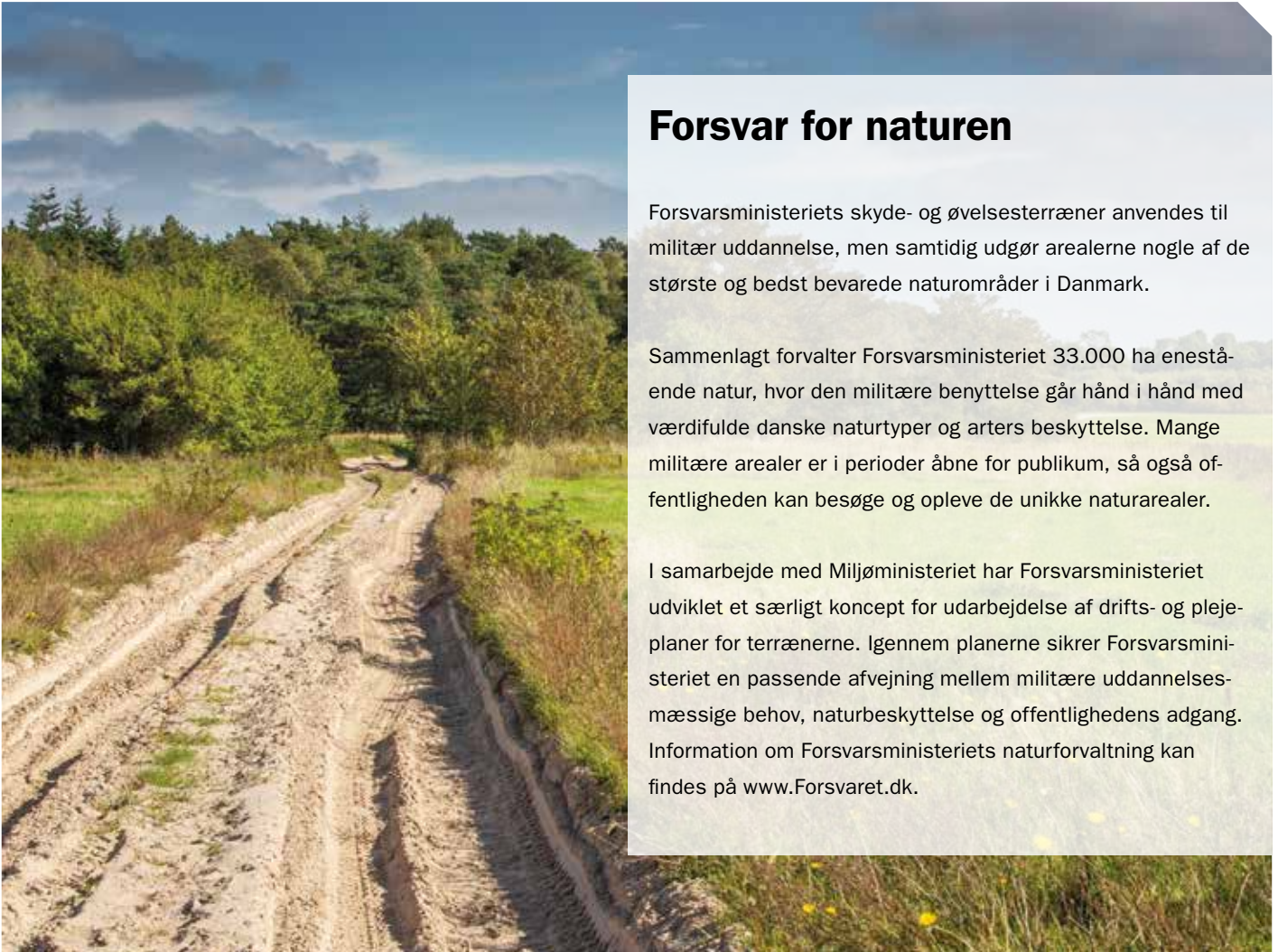

Forsvar for naturen

Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner anvendes til militær uddannelse, men samtidig udgør arealerne nogle af de største og bedst bevarede naturområder i Danmark.

Sammenlagt forvalter Forsvarsministeriet 33.000 ha enestående natur, hvor den militære benyttelse går hånd i hånd med værdifulde danske naturtyper og arters beskyttelse. Mange militære arealer er i perioder åbne for publikum, så også offentligheden kan besøge og opleve de unikke naturarealer.

I samarbejde med Miljøministeriet har Forsvarsministeriet udviklet et særligt koncept for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for terrænerne. Igennem planerne sikrer Forsvarsministeriet en passende afvejning mellem militære uddannelsesmæssige behov, naturbeskyttelse og offentlighedens adgang. Information om Forsvarsministeriets naturforvaltning kan findes på www.Forsvaret.dk.

Kortbilag til evaluering

Aktivitetskort 2016 - 2020

Nørre Uttrup Øvelsesplads

257 ha

